

ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ РЕГІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПРОТИРІЧЧЯ

Похилько С.В., здобувач
Сумський державний університет

Орієнтованість регіону на сталий розвиток визначається передусім характером використання природних ресурсів, темпами їх виснаження та пропорціями відтворення. Багато вчених наголошують на необхідності розроблення ресурсно-екологічної стратегії розвитку регіону з чіткою регламентацією пріоритетів господарського освоєння природних ресурсів, обґрунтуванням масштабів їх використання, оптимізацією пропорцій міжгалузевої взаємодії у системі природокористування [2].

Враховуючи суттєву диференціацію регіонів України за структурою та якістю природно-ресурсного потенціалу і рівнем антропогенного навантаження на довкілля, формування ефективних механізмів інвестиційного забезпечення регіонального природокористування постає як одна з найбільш актуальних проблем управління природокористуванням на сучасному етапі.

Основним фактором, що ускладнює створення ефективних інвестиційних механізмів раціонального природокористування, традиційно називають відсутність узгоджених економічних вимірів цінності всієї сукупності природних ресурсів. На нашу думку, – це лише один з проявів більш загальної проблеми – відсутності адекватних механізмів відтворення природних ресурсів, обумовленої суперечливістю між економічним та природним аспектами відтворення. Економічне відтворення розглядається, передусім, як відтворення капіталу, що має на меті відтворення вартості без обов'язкового відновлення його наявної матеріально-речової форми, тоді як для природного відтворення основною метою є відновлення матеріального об'єкта.

Сьогодні економічне розуміння природних ресурсів як капітальної вартості зумовлює застосування до оцінювання інвестиційних проектів у сфері охорони довкілля ресурсозбереження, ресурсовідновлення таких самих вимог та критеріїв, як і до інших проектів. У роботі [1] зазначається, що з позицій традиційної економічної ефективності більшість проектів та програм повинні окупитися не більше, ніж за 8–12 років, що для екологічних проектів є занадто жорсткою умовою.

Застосування принципу урахування фактора часу (принцип часової вартості грошей), який є основним принципом економічної ефективності та визначає логіку сучасної економічної поведінки, в оцінюванні довгострокових негативних зовнішніх ефектів обумовлює їх фактично нульову оцінку.

Результатами такого підходу до формування механізмів відтворення є:

- відсутність адекватних потребам відтворення підходів до оцінки природних ресурсів;

– недостатнє урахування (неврахування) у економічних оцінках негативних зовнішніх ефектів (економічних збитків від екологічних порушень);

- неприйняття більшості екологічних програм та проектів тощо.

Все це обумовлює неефективність чинних інвестиційних механізмів відтворення природо-ресурсного потенціалу.

Як напрями подолання зазначених проблем деякими науковцями пропонується: формування інвестиційної привабливості природокористування [3], створення інвестиційного механізму управління екологічно орієнтованими інвестиціями [4] тощо. На наш погляд, їх розв'язання повинно бути комплексним і базуватися на теоретичному вирішенні об'єктивних протиріч між відтворювальними процесами у сфері природокористування та загальними умовами і характером суспільного відтворення. Таке вирішення передбачає пріоритет програмного підходу в управлінні інвестиційними процесами у регіональним природокористуванні і вимагає:

1) трансформації інституційних умов державного та регіонального регулювання сфери природокористування;

2) формування фінансових механізмів перерозподілу доходів між природокористувачем, регіоном та державою;

3) обґрунтування дієвих фінансово-інвестиційних інструментів відтворення природо-ресурсного потенціалу регіону,

4) застосування багатоканального фінансування тощо.

Урахування зазначених завдань у практиці регулювання соціально-економічного розвитку дозволить формувати відтворювальні процеси відповідно до принципів сталого розвитку.

1. Бобылев С.Н. Кризис: экономика и экология / С.Н. Бобылев, В.М. Захаров. – М.: ООО «Типография ЛЕВКО», Институт устойчивого развития, Центр экологической политики России, 2009. – 84 с.

2. Павлиха Н.В. Ресурсно-экологическая стратегия устойчивого развития региона / Н.В. Павлиха // Экономическое возрождение России. – 2004. – № 2. – С. 62–64.

3. Рассадникова С.І. Базові принципи формування інвестиційної привабливості природокористування / С.І. Рассадникова // Економічні інновації. – 2010. – Випуск 40. – С. 308-315.

4. Федчак О.М. Інвестиційна складова організаційно-фінансового механізму раціонального природокористування та охорони навколишнього природного середовища / О.М. Федчак // Економіка природокористування і охорони довкілля. – К.: РВПС України НАН України, 2008. – С. 209-215.

– Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали
III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19–21 червня 2012 року /
за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 98-99.